

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 27. januvarija 1893.

Politiški oddelek.

Nova večina.

I.

Poslednje tedne so se vršila na Dunaji jako važna pogajanja. Vlada je spoznala, da brez trdne večine ni lahko mogoče dalje vladati, posebno važnejše predloge je težko spraviti pod streho pri taci razmerah. Naša opozicija nima sicer tiste jeklene odločnosti, kakor jo vidimo v drugih državah, kjer opozicijonalcu porabijo vsako priliko, da vržejo vlado. Dasi se je levica sprla z vlado in je odstopil grof Kuenburg, ali vendar levičarji glasujejo za vse točke budgeta. Samo Mladočehi in nemški nacijonalcu so dosledni v nasprotovanju grofu Taaffeju. Pri posvetovanju o dispozicijskem zakladu je pa vlada vendar videla, da se v državnem zboru proti njej da dobiti večino. Taki slučaji bi se pa utegnili s časom pomnožiti, ako bi levica zgubila vsako upanje, da bi mogla vplivati na vlado. Večina levičarskih poslancev pač ne mara za odločno opozicijo, ali boje se javnega mnenja, ki bi jih utegnilo prisiliti, da prestopijo v opozicijo. Pa tudi na desnici se število nezadovoljnejšev množi in grof Hohenwart že le s težavo vkupe drži svoj klub. Grof Taaffe je torej spoznal, da mora nekaj storiti, ker sicer se mu utegne nečega dne pripetiti, da vlada v važnih zadevah ostane v manjšini. Začel se je pogajati s Poljaki, konservativci in levičarji o sestavi nove večine.

Mladočehe je grof Taaffe namenil takoj izključiti iz nove večine. Kakor bi mi tudi želeli, da bi se pri vseh važnejših vprašanjih vlada ozirala tudi na zastopnike češkega naroda, ali vendar je nam umljivo, da se grof Taaffe z Mladočehi pogajati ne more. Ministerski predsednik hoče večino na podlagi sedanje ustave. Glavne mladočeške zahteve pa ne gredo v okvir ustave in Mladočehi tudi pri vsaki priliki povedo, da se na podlagi sedanje ustave pogajati ne marajo.

Sprva je kazalo, da bode grof Taaffe srečno zvaril novo večino. Vladni listi so kazali najboljše upanje. Mi seveda nismo gojili posebne nade, ker so se nam zdele preveč različne stranke, katere je hotel ministerski predsednik spraviti pod jeden klobuk. Dalje če so trajala pogajanja, tem manje je bilo upanja, da bi iz te moke bilo kaj kruha. Glavno glasilo levičarsko od nedelje pa že naravnost piše, da od pogajanj ni pričakovati nobenega vspeha. Ovira so baje češki veleposestniki, ki nečejo privoliti v željo levičarjev. Vlada še ni popustila vse stvari, temveč misli program nove večine predelati po željah strank in potem znova začeti pogajanja. Najbrž pa Taaffe sam več ne veruje na kak vspeh. Na ta način hoče le mamiti razne stranke, da tačas lepo rešijo budget in nekatere nujnejše stvari, potem jih pa pošlje na počitnice z nado, da se jeseni stvari kako na boljše zasučejo.

Govori se že o razpustu državnega zbora. Vlada bi se gotovo odločila za to sredstvo, ali nima dosti upanja, da bi nov državni zbor bil kaj prijenljivejši, najbrž bi v njem bilo število poslancev zmernih strank še manjše, nego je v sedanjem. Povsod se pojavlja vedno večja nevolja.

Sedaj pa nastane vprašanje, kaj je uzrok vsem tem težkočam, da danes po petindvajsetletnem obstanku ustave na podlagi te ustave ni mogoče dobiti večine. Če pogledamo malo nazaj v Taaffejevo vladanje, pa bomo videli. Sedanja vlada je pač napovedala narodno ednakopravnost, izvršila je pa ni. Le pogledajmo razmere v Istri, Trstu, na Koroškem, Moravskem in v Šleziji, ali so kaj ugodnejše, nego so bile pod liberalnimi vladami. Na Češkem in Kranjskem je grof Taaffe pač nekaj storil za Slovane, ali v meševitih deželah si je pa le prizadeval ohraniti nemško prvenstvo. Vse njegovo teženje merilo je le na to, da bi zatrl v teh pokrajinah vsako narodno gibanje. V to se je posluževal raznih sredstev. Tako je nalašč rinil narodno-gospodarska vprašanja v prvo vrsto, samo da se jezikovno vprašanje odrine, in to večkrat ne kaci važnih stvari, temveč le take zadeve, od katerih končno prebivalstvo nima nobenega dobička. Vsa tako

imenovana socijalna zakonodaja je imela ta namen. Vsak obrtnik bode sam priznal, da se z novimi zakoni njegovo stanje ni dosti izboljšalo, v nekaterih ozirih pa še slabšalo. Drugače tudi biti ni moglo, če se je s tem le hotelo narodno vprašanje potisniti v ozadje. Proti narodnim društvom se je v mnogih krajih začel očiten ali pa prikrit boj. Mej sinove jednega naroda se je umetno trosil prepir. S precejšnjo gotovostjo lahko rečemo, da je tisti slovenski list, ki je sokolska društva proglasil za veleizdajska, delal le vladi tlako. Seveda naravnost tega ni povedal. Sploh je vlada vse storila, da bi mej Slovane zasejala narodno mlačnost. Žal, da pri nas Slovencih njeno delo ni ostalo popolnoma brez vspeha. Brez vspeha je pa moralo ostati tako početje na Češkem, kjer je narod bolj zaveden. Vladi je odgovoril na take poskuse s tem, da je poslal radikalnejše može na Dunaj, četudi so celo visoki cerkveni dostojanstveniki bili poklicani, da porabijo svoj vpliv proti Mladočehom. Sedaj se že kaže, da tudi na Moravskem pridobivajo Mladočehi tla in kdo ve, če jih ne pridobe še v Šleziji. Pa tudi na Primorskem je neko radikalno gibanje. Poslanca Spinčič in pa Laginja delata vladi odločno opozicijo. Mi ne odobrujemo mladočeške politike, ali vendar priznati moramo, da je tak razvoj stvari jako naraven.

Kako drugačne bi pa bile razmere danes, da je grof Taaffe se resno lotil izvedenja narodne jednakopravnosti. Da so se na Moravskem in v Šleziji snovale slovanske ljudske in srednje šole in se je češkemu narodu dalo primerno število visocih šol in se tudi odprla vrata češkemu jeziku v urade tudi v Šleziji in na Moravskem, bi bil narod češki spoznal, da sedanja ustava ni tako napačna, če se prav izvaja, in bil bi se sprijaznil ž njo. Želja po obnovljenju češke države bi se bila jela pozabljati. Mladočeške agitacije bi ne bile imele prav nobenega vspeha. Ravno tako bi na slovanskem jugu ne bilo nobenih pomislikov proti sedanji vladi, da se je res strogo ravnala po ustavi.

Če bi bila vlada poleg tega še gledala, da res izboljša stanje kmečkemu in pa obrtnemu stanu, ter bi jo pri njenih socijalnih reformah ne bili vodili le interesi kapitalistov, bi imela danes tudi vse nemške konservativce na svoji strani. Zlasti bi podpora nemških konservativcev bila gotova, da je za vse planinske dežele dovolila le šestletno šolsko dolžnost in se ozirala še na nekatere druge želje nemških konservativcev v šolskem oziru.

Ker Poljaki hodijo s Čehi in konservativci in še sedaj verno podpirajo vlado, bi se vladi nikakor ne bilo za večino bati. Levičarji bi se bili zastonj zaganjali v vlado. Vpor levičarjev bi tudi ne bil že tako hud, ko bi videli, da je vlade resna volja hoditi po strogo ustavni poti. Proti ustavi se je levici boriti že itak težavno, ker jo je sama naredila. Sedaj imajo pa levičarji lepo priložnost za napade proti vladi, ker se pojavljajo v raznih krajih države težnje, ki se ne strinjajo s sedanjo ustavo.

Bodi stvar kakor koli, toliko smemo biti prepričani,

da po sedanji poti grof Taaffe ne bode prišel do trdne večine, posebno, ker se Poljaki nečejo udati, da bi vstopili v kako večino, v kateri bi ne bilo Hohenwartovega kluba. Poljaki nečejo več podati roke levičarjem, da bi utrdili nemško gospodstvo v Avstriji, ker dobro vedo, da bi nemški vpliv slabo vplival tudi na Galicijo. Kako se bode Taaffe pomagal, ne vemo, ali nadejamo se, da bode naposled spoznal, da njegova dosedanja politika ni bila prava, ali bode pa prepustil prostor komu drugemu, da popravlja njegove napake. Naloga naših državnih poslancev na Dunaji pa naj bode, da s svojim in z vplivom svojih zaveznikov skušajo Poljake obdržati na strani Hohenwartovega kluba. Dokler Poljaki ne potegnejo z levičarji, se nam ni ničesa bati, temveč smemo trdno upati, da se izboljšajo razmere za nas, če ne precej, pa polagoma. Pred vsem je pa treba, da vsaj naši državni poslanci ostanejo složni, ker le tako imajo kaj vpliva pri drugih strankah. Drugače bi pa njih vpliv bil kmalu popolna ničla.

Združimo se!

Še nam odmeva veličastna pesem: „Bogu bodi čast in slava na visokosti in mir ljudem na zemlji, kateri so blage volje.“ Kdo si ne želi biti blage volje? Letè deležni morejo biti le mirni ljudje. Mir je oznanoval naš Zveličar in prvi njegov pozdrav po ustajenju apostelnom bil je: „Mir Vam bodi!“ Po vsem svetu razposlal je naš Gospod svoje aposteljne zapovedujoč jim, mir oznanovati. Po tem povelju tudi še dandanes pošiljajo nasledniki apostelnov svoje duhovne v imenu Jezusa Kristusa do svojih ovčic. Zato pa tudi ni težko spoznati pravega učenca Gospodovega, ker on tudi v resnici mir oznanuje, ker je sam miren in želi sebi in drugim mirnega življenja, ki je podlaga zadovoljnosti in sreči pozemeljski. Kteri tedaj želé mirnega življenja in kteri sovražijo prepir in vse to, kar k prepiru napeljuje, takim z vso odločnostjo kličemo: „Bratje, združimo in zjedimo se!“ V združenji in edinosti je moč. Te besede naj veljajo posebno duhovnim gospodom, katerim kliče „Slovenec“ na prvi strani 1. štev. tekočega leta: „Kdor tedaj želi mirnega življenja in kdor se takoj strese, če se kdo njegovi osebi malo prenerahlo približa, takega svarimo z vso odločnostjo, naj se ne združi z nami.“

Ker je večina duhovnikov mirnega značaja in se ogiba nepotrebne prepira, bi bilo umestno, da se združimo vsi duhovnega in posvetnega stanu, ki želimo mirnega življenja. Nikar si ne domišljujmo, da nam brez prepira ni možno živeti. Vsaj tudi vidimo, da naši slovanski sosede kolikor le možno mirno med saboj žive. Ni pa niti dežele niti deželice, kjer bi razsajal tak bratomorni boj, kakor ravno na Kranjskem in to na veselje naših nasprotnikov. Slovenci, mirnega značaja — zdramimo se! Delajmo z vsemi močmi na to, da neha prepir, ki je veri in narodnosti na kvar, ki provzroča, da se nam